

O USODI VOJNIH ZAKONOV

JOŽE DEŽMAN

Slovenski proces tranzicijske pravičnosti poteka v času, ko se procesi tranzicijske pravičnosti uveljavljajo kot globalni pojav. Za Slovenijo je ta proces izjemno dinamičen, povezan pa je s tranzicijskimi procesi presejanja zgodovinskih delitev tako znotraj Slovenije kot v mednarodnih okvirih. Z državnimi ukrepi so bile desetisočim žrtvam totalitarizmov priznane nekatere pravice.

Prav tako so znanstvene raziskave in umetniška dela odstrili številne mite in tabuje iz časov sistema ohranjanja in razvijanja revolucionarnih izročil. Različne stroke začenjajo raziskovanja pod sorodnim skupnim imenovalcem, da je potrebno zločine obsoditi, mrtve pokopati, žrtvam pa dati pravico do spomina in jim povrniti škodo.

Slovenska izkušnja s totalitarnimi režimi ni nič manj boleča kot izkušnje sosednjih narodov, zato je prav, da svoja prizadevanja umestimo v tovrstne raziskovalne okvire in namene. Je pa značilno, da so slovenski tranzicijski procesi potekali v nekakšni izolaciji. Tako so v obrazložitvi sprememb Zakona o popravni krivic (ZPKri) leta 2007 zapisali, da »v državah Evropske unije ni primerljive pravne ureditve, zato ni možno pripraviti prikaza ureditve v treh državah članicah Evropske unije. Obstoječa ureditev po Zakonu o popravni krivic je vsebinsko (po določbah Zakona o popravni krivic) svojstvena Republiki Sloveniji«.

V nadaljevanju posvečam nekaj več pozornosti kulturno-politični primerjavi nasprotujočih si stališč do totalitarnega titoizma, ki je usodno zaznamoval dolgo slovensko tranzicijo iz totalitarne v demokratično družbo. Omejili se bomo na nekaj zakonov, ki so temelj procesa tranzicijske pravičnosti v Sloveniji in jih imenujemo vojni zakoni.

Ukrepi odškodovanja žrtev fašizma in nacionalsocializma v titoizmu so imeli za osnovni cilj utrditev režima in zagotovitev lojalnosti čim večjega števila državljanov, zlasti pripadnikov nove elite.

Z osamosvojitvijo Slovenije so prišle do besede in nekaterih pravic tudi žrtve fašizma in nacionalsocializma, ki so jih v titoizmu ali zapostavljali ali jih prikrajšali za pravice - taki so bili mobiliziranci v okupatorske armade, taboriščniki in izgnanci.

Družbena moč sil starega režima s tranzicijo iz totalitarne v demokratični sistem ni bila bistveno prizadeta. Ljudi, ki bi zaradi svojega zločinskega delovanja spadali pred sodišča, so njihovi politični dediči zaščitili in jim ohranili njihove privilegije nedotaknjene. Z vsemi možnimi ukrepi so hoteli ohraniti svojo simbolno premoč - dominantne položaje v javnem spominu, memorialni krajini, prazničnem letu ...

Zaradi silovitega odpora titofilne strani oziroma strani braniteljev pridobitev

revolucije so se ukrepi tranzicijske pravičnosti za žrtve titoizma uveljavljali postopoma in v velikih nesorazmerjih med posameznimi kategorijami žrtev.

V paket t. i. vojni zakonov spadajo Zakon o denacionalizaciji (1991), Zakon o žrtvah vojnega nasilja (1995), Zakon o popravni krivic (1996) in Zakon o vojnih grobiščih (2003). Vsakega od zakonov je spremljala ideološko zastrena razprava tako pred sprejemom kot med sprejemanjem sprememb, intenzivnost dogajanja pa dokazujejo tudi številne pobude za spremembo, vložene na Ustavno sodišče.

Odmaknjeno od javnosti potekajo postopki obnov oziroma razveljavitev obsodb po zahtevah po izrednem pravnem sredstvu, naj si gre za zahteve za obnovo postopka oziroma zahteve za varstvo zakonitosti. Pri teh zahtevah je bilo ugodeno več tisoč osebam, ki so jim bile izplačane tudi odškodnine.

V prid sorodnikov umorjenih je bila tudi sprememba Zakona o matičnih knjigah (1995). Po spremembi tega zakona je bilo »skupno število vpisanih smrti na podlagi določb 19. a do 19. d člena Zakona o matičnih knjigah tako v obdobju njihove veljavnosti (od 27. maja 1995 do 3. maja 2009) okoli 4.600, kar je preseglo prvotno oceno, da je nevpisanih smrti približno 4.000«.

Zakon o popravni krivic

V državnem zboru in javnosti se je razvila divja simbolna bitka ob 50-letnici konca druge svetovne vojne. Frontna črta se je potegnila tudi čez sprejemanje ZPKri. Razpravljavci iz nekdanjega Demosovega tabora so poudarjali, da so že v t. i. Pučnikovi parlamentarni preiskovalni komisiji predlagali Demosovi vladi, naj pripravi zakon o popravni krivic. Krščanski demokrati so se povezali z združenjem žrtev komunističnega nasilja. Leta 1994 pa so dan prej, preden je ZPKri vložila Drnovškova vlada, predlog ZPKri, ki je bil prav tako pripravljen v sodelovanju z žrtvami, vložili poslanci Slovenske ljudske stranke.

Potem se je organizirala titofilna fronta, katere temeljni cilji so bili razmeroma jasno postavljeni v okviru dolgoročne obrambe simbolne premoči totalitarne preteklosti. Prva ultimativna zahteva levice je bila, da ZPKri ne sme veljati za žrtve titoizma od leta 1941, ampak samo od leta 1945, in to od 15. maja 1945. Druga zahteva je bila, da v imenu zakona ne sme biti zapisano, da gre za žrtve komunističnega nasilja, in tretja, da odškodnine oziroma pravice žrtev titoizma ne smejo biti večje, kot so tiste iz kategorije »žrtev vojnega nasilja« - torej žrtev, ki jih je titofilni tabor poskušal ohraniti oziroma pridobiti za svoje volivce. Zato je bil Zakon o žrtvah vojnega nasilja sprejet že leta 1995, okrnjeni ZPKri pa šele na 53. izredni seji državnega zbora 11. oktobra 1996.

(Časnik.si)

Varčevanje se nadaljuje

Izhodišča za izboljšave plačnega sistema v javnem sektorju za naslednja štiri leta, ki jih je sprejela vlada, stremijo k načelu stimulativnosti plač in enakega plačila za delo na primerljivih delovnih mestih. V zdaj trden sistem želijo uvesti nagrajevanje v odvisnosti od rezultatov dela, delovno uspešnost bi uvedli tudi za funkcionarje. Sodeč po omenjenih izhodiščih želi vlada v naslednje leto podaljšati za 145 milijonov evrov varčevalnih ukrepov.

Vlada ima namen z izhodišči preprečiti za 310 milijonov evrov večje stroške za plače v naslednjem letu. S sindikati se je za pogajalsko mizo usedla ta torek. Ministrstvo za javno upravo predlaga, da bi 46 milijonov evrov prihranili s podaljšanjem znižanja vrednosti plačnih razredov, 71 bi jih zagotovili s podaljšanjem zamrznitve izpla-

čevanja redne delovne uspešnosti, še 28 pa z znižanim plačilom delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela. Sprostila pa bi se ukrepa, ki se nanašata na regres za letni dopust in premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja za javne uslužbenice. Do končnih 310 milijonov evrov, ki jih želijo doseči, tako zmanjka še 165 milijonov. Te bi dobili z enostavno omejitvijo mase sredstev za stroške dela.

Kot poudarja minister Boris Koprivnikar, se bo vladna stran držala tega, da bo povsod kriterij masa plač in ne toliko višina in število delavcev, da bi šefi lahko bolj nagrajevali podrejene, »da bomo spodbudili predstojnike, da ne bodo dopuščali slabih delavcev, ampak da bodo zelo zainteresirani, da bodo maso plač namenili za boljše nagrajevanje dobrih delavcev,« je povedal.

Kaj potrebuje naša zemlja

Papež Frančišek v dolgo pričakovani okrožnici o varovanju stvarstva poziva k odgovornosti in ekološkemu spreobrnjenju. Dokument nosi naslov *Laudato si*. Gre za prve besede Hvalnice stvarstva ali Sončne pesmi sv. Frančiška, ki se v slovenskem prevodu glasijo *Hvaljen, moj Gospod*. Kot je povedal vaticanski tiskovni predstavnik, še nikoli ni bilo toliko zanimanja za kak papeški dokument. Okrožnica je razdeljena na šest poglavij, papež pa v njih analizira sedanje stanje in korenine ekološke krize. Osrednja tema je predlog za celostno ekologijo - vse je namreč med seboj povezano in ima posledico na celotno družbo. Papež predlaga nekaj smernic za delovanje, pri čemer izpostavlja pomen dialoga, na koncu pa spregovori tudi o ekološki vzgoji in duhovnosti.

Papež v okrožnici pravzaprav objavlja dvojni poziv: k varovanju našega skupnega doma, nadzoru podnebni sprememb in drugih okoljskih škod, prav tako pa tudi poziv k spremembi modela razvoja k trajnostnemu in celotnemu razvoju, zlasti za revne.

Glavna misel je torej celostna ekologija - ekološka kriza se namreč odraža tudi na socialnem področju. Pri pisanju okrožnice se je navdihoval tudi pri spisih ekumenskega patriarha Bartolomeja. Ta je na predstavitev poslal metropolita iz Pergama Johna Zizioula, ki je med drugim spregovoril prav o socialni razsežnosti ekološke krize in ekološkem grehu: »Ekološki greh ni samo greh proti Bogu, ampak tudi proti bližnjemu in ni samo greh proti človeku našega časa, ampak tudi proti prihodnjim rodovom. Ko uničujemo naš planet, da bi zadovoljili pohlep po naši sreči, prihodnjim rodovom zapuščamo svet, ki je nepopravljivo uničen z vsemi negativnimi posledicami na njihova življenja.« Pravoslavni metropolit je predlagal skupni dan molitve za stvarstvo.

»Z našim skupnim domom nismo dobro ravnali,« je papežev ugotovitev citirala predsednica ameriške dobrodelne organizacije Catholic Relief Services, dr. Carolyn Woo. Potrošniškega modela namreč ne zanima skupno dobro. Ustvarjanje ekološke skupnosti pa medtem s seboj prinaša vrsto vsakdanjih dejanj, ki težijo k varovanju stvarstva. Okrožnica jih nekaj našteje, med drugim omenja primerno in solidarno potrošnjo, manjšo uporabo klimatskih naprav, ugašanje luči in pravilno ravnanje z odpadki. Papež poziva, naj se v razprave o okolju vnese pravičnost, saj brez pravičnosti ni mogoče prisluhniiti na kriku zemlje, ne kriku revnih.

Nadalje poudarja, da izčrpanost virov ne more biti izgovor za vojne. Piše, da izčrpanost nekaterih virov ustvarja ploden teren za nove vojne, ki vedno povzročijo veliko škodo okolju - tveganja so še posebej ogromna, ko pomislimo na jedrsko in biološko orožje.

Papež analizira tudi človeške korenine ekološke krize. Vzroki krize so po njegovih besedah v tehnokratski miselnosti in pretirani stopnji antropocentrizma, ki prinaša mišljenje »uporabi in zavrzi«, ta pa opravičuje vsako obliko odpadkov, tako naravnih kakor človeških. Papež poziva tudi k zaščiti dela ter široki in odgovorni razpravi o gensko spremenjenih organizmih.

Frančišek nadalje opozarja, da srečanja o okoljskih temah v preteklosti niso odgovorila pričakovanjem zaradi pomanjkanja politične volje. Cerkev ne želi postavljati definicij o znanstvenih vprašanjih, niti ne želi nadomestiti politike, temveč želi povabiti k poštenosti ter jasni razpravi, je še zapisal papež, ki je že v preteklosti dejal, da želi z okrožnico prispevati tudi k podnebni konferenci, ki bo decembra potekala v Parizu. Kot delno že omenjeno, papež rešitve za okolje med drugim vidi v 'Evangeliju Stvarstva', celostni ekologiji, dialogu, vzgoji, ekološki spreobrnitvi in duhovnosti.

Evropa nagradila Slovenijo

Minister za infrastrukturo Peter Gašperšič je v Bruslju v imenu Slovenije sprejel evropsko nagrado za varnost v cestnem prometu PIN.

Če je bila Slovenija še leta 2004 s 137 smrtnimi žrtvami v cestnem prometu na milijon prebivalcev na neslavnem 21. mestu med 25 državami EU, je bila lani že na 11. mestu med po novem 28 članicami povezave.

Slovenija si je v nacionalnem programu varnosti v cestnem prometu zastavila cilj, v okviru katerega želi do leta 2022 zagotoviti manj kot 70 smrtnih žrtev in manj kot 460 hudo ranjenih ter doseči vizijo nič, to je nič smrtnih žrtev na slovenskih cestah.

Nagrado PIN podeljuje Evropski svet za varnost prometa. Slovenija je od leta 2001 na letni ravni zmanjšala število smrti na cesti za 61 odstotkov, vendar pa ima pred sabo še veliko dela, če se želi pridružiti najboljšim, je dejal vodja sveta Antonio Avenoso.

Bo Balantič še enkrat zažgan?

Na Ljubljanski cesti 1 v Kamniku stoji hram kulture na katerega spletni strani med drugim beremo: Spoštovani! V skladu z Odlokom o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik, ki je bil objavljen v Uradnem listu ... se z 16. 5. 2015 Matična knjižnica Kamnik preimenuje v Knjižnico Franceta Balantiča Kamnik. Kot smo lahko brali v različnih medijih je pobuda o preimenovanju

prišla iz civilne družbe in ima širšo podporo v kamniški strokovni in kulturniški javnosti, od koder izhaja. Pobuda je dobila tudi ostre nasprotnike v krogu varuhov revolucionarne dediščine, ki se ne morejo sprijazniti z resnico Aškerčeve Čaše opojnosti, da nekdo »v delih svojih sam boš živel večno«. France Balantič je zgorel »v ognju groze« v Krajčevi hiši v Grahovem, za njim pa ostaja pesniški opus, s katerim ga postavljajo ob bok velikanom kot je Prešeren. Na dogajanje oziroma na nadaljevanje revolucionarne prakse so se odzvali tudi podpisniki izjave France Balantič v javni spomin slovenskega naroda.

Za boljše razumevanje ozadja polemike, ki se je razvila ob poimenovanju kamniške knjižnice po Francetu Balantiču si poglejmo blog Jožeta Bartolja »Eni še niso prilezli iz hoste«.

Na spletnem portalu kamnik.info, je Iztok Čebašek objavil članek o preimenovanju Matične knjižnice Kamnik v Knjižnico Franceta Balantiča Kamnik, sam jo je preimenoval kar v Domobransko knjižnico Kamnik. Besedilo, ki ga podaja, je prototip hujšaka, navijaštva, užaljenosti in tipski primer, kako si eni še vedno predstavljajo našo zgodovino, namreč črno belo.

Kako si lahko drugače predstavljamo naslednje besedilo: (Poimenovanje po Francetu Balantiču) »častniku kolaborantskih domobranskih enot, ki je aktivno sodeloval z okupacijsko vojsko naci-fašističnega zavezništva, ki je v času okupacije načrtno uničila okrog 2 milijona in pol slovenskih knjig, je politična perversija posameznikov in lokalnih purgarsko-klerofašističnih krogov, ki že vrsto let, na različne načine, pod krinko demokracije, sprave, humanizma in kdo ve še kakšnih, bržčas za lase ostrizenih gestapovskih namiguš privlečenih argumentov, poskušajo rehabilitirati svojo izdajalsko žlahto.«

Ste opazili koliko srda in jeze lahko najdemo v zapsanih besedah? Čebašek je res jezen in razočaran, ker ne bo nikoli več tako kot je (v mitih in legendah) bilo ...

Avtorja omenjenega besedila sicer moti, da je pobuda za preimenovanje prišla iz civilne družbe, ne more pa določiti odkod. Kdo so torej pobudniki in zakaj se ne javijo? Morda zato, ker izpostavljanje pri takih temah še vedno kaže na strah, ki so ga Čebaškovi vzorniki obilno zasejali med ljudi, danes pa škripajo z zobmi in ne »dovolijo popraviljanja zgodovine«, boljše bi bilo zapisati, da ne dovolijo dopolnjevanja partijske zgodovine z nekaterimi novimi spoznanji.

Ena izmed prilog v članku je tudi črnobela fotografija nacističnega zažiga knjig. Bralec naj bi ob tem očitno pomislil, da je bil pesnik France Balantič zagovornik takih dejanj, še več, da je bil protinarodni, protislovenski. Ampak o Balantičevi navezanosti na slovensko zemljo, besedo in domovino pričča že njegova poezija. Pomislimo pa tudi na to, da njegovi idejni nasledniki slovensko besedo, literaturo, šolo, pesem ..., še po toliko letih ohranjajo onstran oceana. Ali bi jo, če bi bila resnična namigovanja o tem, da so bili hlapci tujcev torej protinarodni?

Za kako noro namigovanje gre, lahko začutimo, če vsaj približno vemo, da gre »za vrhunškega pesnika njegove generacije, za najrazvitejšega pesnika vojnega obdobja, ki se pesniško sicer ni angažiral v zgodovinsko dogajanje, izrazil pa je najglobljo osebno stisko človeka v času, ko je bil sleherni dan izpostavljen negotovosti in nasilju, tudi smrti ...« Ampak vrhunskost in izjemnost literature nas v tem primeru sploh ne zanimata, saj gre za seveda ideološke zadržke.

Kot piše slikar in profesor Marijan Tršar, je France Balantič »videl in doživel toliko tragičnih usod pa grozodejstev revolucionarnega terorja nad tamkajšnjim kmet-

skim prebivalstvom, da tudi v bližini smrti ni podvomil o upravičenosti svojega upora proti komunizmu.«

Že njegova smrt v Grahovem je ob postavitvi spomenika in predstavitvi nekaterih dejstev, ki so jih borci hoteli zamolčati (denimo o poboju ujetnikov po bitki, katerih trupla so potem zmetali v ogenj), je zasijala v novi luči. Balantič ni bil kaka mevža, kot pravi Tršar, ampak odločen nasprotnik revolucije. In dediči revolucije tudi 70 let po koncu druge svetovne vojne, ne dovolijo preimenovanja knjižnice po vrhunskem literatu, ker ni bil na njihovi strani.

Ali je torej to »eden izmed očitnejših poskusov rehabilitacije izdajstva, predvsem pa revanšističen, zlobno-ciničen posmeh vsem, ki so si nekdanj prizadevali za ohranitev slovenskega jezika, četudi so, na račun varovanja in skrivanja slovenskih knjig, tvegali tudi svoja življenja, hkrati pa tudi posmehljiv spomenik vsem, ki so tujim vojskam in gospodarjem, klečeplazno in ponižno, največkrat pa zgolj iz golega koristoljubja in preračunljivosti, pomagali pri uničevanju slovenstva?«, kot se sprašuje Iztok Čebašek, ali gre zgolj za popraviljanje zgodovinske krivice, ki je bila Balantiču storjena že z njegovo smrtjo in kasneje še z zamolčanostjo?

Literarni zgodovinar Boris Paternu piše: »Nasilje sočasne zgodovine je bilo tolikšno, da ni razpolagala samo z življenji pesnikov, temveč tudi s pomeni njihove poezije. Ob teh pomenih se je dogajala semantična inverzija skrajne vrste, do tako rekoč popolnega obračanja literarnih znakov v ideološke in politične, kar se ni dogajalo samo med vojno, temveč še dolgo po njej. Zgodbo padlega pesnika je prekrila zgodba padlega domobranca. In zgodilo se je, da se je Balantičeva usoda še dolgo po njegovi smrti iztekala po eni strani v izbris, po drugi pa v

Rojstna hiša Franceta Balantiča v Novem trgu v Kamniku.

mit. Iztekala se je v dvoje popolnoma nasprotnih stališč, ki pa sta se stikali v izgubljanju človeške mere in v resnici živeli druga od druge: mit od izbrija in izbrija od mita. V tako sprevrženem sprejemu, ki ga je prirejela zgodovina, je tudi izhodiščni osebni problem Balantičeve poezije ostal nerazviden.«

Zato sam pojmem preimenovanje kamniške knjižnice kot znamenje zdravljenja našega naroda. Ljudje so spoznali, da ideološkim floskulam ne smejo več nasedati. Sklenili so naj govori literatura, naj spregovori pesem sama in da pesniku njegovo pravo veljavo. Ko bomo to spoznali, naj nam postane jasno, da moramo obžalovati vsako nesmiselno izgubljeno življenje, v imenu ideologije fašizma, ali nacizma ali komunizma. K temu pa nas 70 let po koncu druge svetovne vojne, ki za Slovence žal ni bila osvoboditev, zavezuje tudi resnica in sočutje. Resnica do zgodovine in sočutje do bolečin vseh umrlih in njihovih svojcev.

RAZMIŠLJANJA OB ZMEDI

Utemeljovati smisel človeškega življenja le z družbeno koristnostjo bi bil nesmisel, ker odsotnost smisla, četudi pomnožena v nedogled, še vedno je vprašanje, ne odgovor. Zato, kdor išče razlog svoje biti, bo moral najti globljo misel.

MK

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

STONE MIZERIT

Po eni strani stvari postajajo jasne. Vzporedno pa raste dvom o končnem izidu, ki bo odločil usodo Argentine za prihodnja štiri leta. Volitve imajo že kandidate, kdo bo pa zmagal, je še vprašanje, ki verjetno ne bo rešeno do ključne oktobrske nedelje.

Kdo ima vajeti.

Preveč je bilo dogodkov in preveč je podatkov, da bi jih lahko stisnili v tako majhen prostor. Omejimo se na najbolj važne. Pretekli tork, malo po zaključku našega lista, je državo pretresla novica, da je eden vladnih kandidatov, guverner Scioli za svojega tovariša in podpredsedniškega kandidata »izbral« (so mu ga vrinili) Zaninija. To je državni »legalni in tehnični« sekretar, ki je imel vsa ta leta na skrbi pripravo zakonskih besedil, s katerimi je kirchnerizem obvladal družbo. Še več, kar trideset let je sodeloval z zakoncema Kirchner, že v izvirni provinci Santa Cruz. Njemu pripisujejo najbolj skrajne ideje in načrte, ki jih je ta leta izvedla vlada. Predsednica mu popolnoma zaupa in mnogi se sprašujejo, kdo ima večji vpliv na gospo, če sin Máximo ali Zanini. Ideološki izvor tega človeka ne navdaja z mirom: izhaja iz PCR, najbolj skrajne variante argentinskega komunizma, skoraj na levo od maoističnih krogov. Kako je zašel v peronizem? Glede njegovega vpliva je v časnikarskih komentarjih celo padlo ime »Rasputin«, ob zgodovinski primerjavi njegove vloge v vladi. Kaj to pomeni? Da gospa med svojimi zvestimi, po dvanajstih letih oblasti, ni našla kandidata, ki bi ji zagotovil zmago. »Nezanesljivemu« Scioliju je torej postavila ob bok človeka, ki ji edini lahko zagotovi absolutno pokorščino in ideološko čistost. Priprava te poteze je bila zavita v strog molk, tako, da je celo Sciolijev notranji tekmeč, minister Randazzo, za novost izvedel »iz časopisov«. A bilo mu je jasno: gospa je izbrala Sciolija. Najbolj ga je užalilo, da je sprejel notranjo predsedniško kandidaturu, ker ga je Zanini nagovarjal, podpiral, usmerjal in financiral, da bi omejili Sciolija. Gospa je potem ministru ponudila, da kandidira za guvernerja province Buenos Aires. O tem se je že prej šušljalo, a Randazzo ni verjel. »Ali za predsednika, ali za nič« je bil izjavil. In - čudno - ostal je mož besede. Zavrnil je ponudbo gospe in se odpovedal vsakršni kandidaturi. Zamera je bila grozna in udarec hud. Gospa ne prenese, da ji kdo reče »ne«.

Razni kandidati.

Preteklo soboto opolnoči je zapadel rok za vpis kandidatov. Nekaj je bilo predvidenih, nekaj nepričakovanih. Gotovo je bilo presenetljivo dejstvo, da gospa sploh ne bo kandidirala. Koliko se je govorilo o možnosti poslanske funkcije, ali kandidature za »parlasur«, prihodnji skupni južnoameriški parlament. Ne. Stala bo za kulisami in sukala svoje lutke. Pač pa bo v parlamentu njen sin Máximo, ki načeluje kandidatni listi za poslance rodne province Santa Cruz. On je eden glavnih zmagovalcev pri vpisih kandidatov. Člani njegove skupine La Cámpera so zasedli večino vrednih mest in bodo najmočnejša skupina v prihodnjih parlamentih, tako državnem, kot v provincah in celo v občinskih svetih. Neverjetno, kako se je ta skupina razpasla, na podlagi fanatizma in neomejnih denarnih sredstev, ki jih je vlada vložila v svoje politične namene. Popolnoma so »kolonizirali« državni ustroj, tako da bo prihodnja vlada, naj bo kdorkoli, celo Scioli, imela s tem hude težave. Tudi ostali kandidati, guvernerji ali župani, so pogojeni s strani gospe in njene pretorijske straže. V provinci Buenos Aires pa se je maščevala nad župani, ki so pred časom zapustili vladne vrste, odšli z Massom in se potem vrnil. Povsod jim je postavila notranje tekmece, katerega od njih pa celo zbrisala iz seznama. Maščevanje je sladko.

Vendar ni vse jasno.

Vladna strategija se lahko izjalovi. Pokazalo se je prejšnjo nedeljo v Mendozii, kjer je opozicijska povezava premagala vladnega kandidata. Kirchnerizem je v tej provinci, ki je peto volilno okrožje v državi, vladal zadnjih osem let. V volilno kampanjo je vlada vložila ogromna sredstva in vsi vladni mogotci, vključno predsednica in Scioli, so pohiteli v Mendozo, da so podprli svojega kandidata. Zmagal je radikal Cornejo na čelu povezave, ki je vključila Macrijev PRO in Massove skupine. Podobne povezave so veljavne še v treh drugih provincah. Zakaj ne morejo kaj podobnega skleniti na vsedrjavni ravni. Bila bi zanimiva možnost, da se premaga kirchneriste. Na Ognjeni zemlji pa vladna kandidatinja tudi ni mogla prodreti in jo čaka druga runda. Macri ob tem smatra, da ima več možnosti, če nastopi sam. Za njegovo podpredsednico bo kandidirala Gabriela Michetti. Mu bo uspelo?

MENDOZA

Razstava 70. obletnice begunstva in slovenske kulture

Ko smo prestopili prag novega leta 2015, smo pričeli misliti na obletnico našega bega in žalostnih dni največjega genocida slovenskega naroda.

Odbor društva je odločil pripraviti spomin na 70. obletnico in jo na poseben način posvetiti našim sinovom, vnukom, pravnukom, prijateljem in mendoški javnosti. Iz ljubezni do naše domovine,

narodu mir in drugačno prihodnost (Opis Glasnika objavljamo posebej).

5. junija smo otvorili za mendoško javnost in vse rojake in prijatelje, »Razstavo fotografij begunskih taborišč v Avstriji in slovenske kulture«, v Archivo General de la Provincia de Mendoza. Javni nastop Slovencev je navdušil mnogo prijateljev in znancev. Spremljal nas je tudi veleposlanik Republike Slovenije v Argentini, g. Tomaž Mencin.

Direktorica Generalnega arhiva, prof. Elvira Bucolo je otvorila večerno doživetje. Izrazila je zadovoljstvo, da je v mesecu mendoškega arhiva prikazala 70. obletnico eksoda in genocida Slovencev maja 1945 in narodne kulturne vrednote ter našo skupnost in slovenski doprinos, po 67. letih delovanja v Mendози - naši novi domovini. Pohvalila je slovensko navzočnost v argentinskem

svetu.

Predsednik inž. Milan Nemanič je pozdravil navzoče in razložil mladim rodovom namen naših staršev ob začetku begunske poti: želeli so ohraniti življenje, vero in svobodo.

Spominski večer je navzočim prikazala prof. Cvetka Grintal Bajuk. V kratkem in globoko čustvenem nagovoru je orisala zgodovinske medvojne in povojne dogodke in pojasnila delovanje revolucionarne osvobodilne fronte, teror prevzema slovenske vlade in poboja Slovencev v

prvih dneh mesca maja 1945. Poudarila je junaški pogum staršev ki so se odločili za beg, zapustili svojo drago domovino in si rešili življenje. Izrazila je hvaležnost in zahvalo staršem in končno tudi Argentini, ki nas je sprejela, nam nudila svobodo, da smo si mogli ustvariti pravo življenje in rast v naših verskih in narodnih vrednotah.

Uvedla nas je v spoznanje ustvar-

jalnega življenja v taboriščih Peggetz in Spittal: takratno šolstvo, od otroškega vrtca, osnovne šole do gimnazije; pevske zbornice, gledališče, skavte, gasilce, pritrkavanje, Mladinski dom, zdravstvo, delavnice in obrti, tečaje, tisk časopisov in radijske oddaje ter cerkveno življenje.

Dopolnila je razlago razstavljenih narodnih vrednot: slovenske umetnike, domači kotichek, staro slovensko skrinjo, kolovrat, zibelko, prte in bogate vezanine, čipke, pisanice, ornamente na krožnikih, naše čebelnjake in panjske končnice, kamen tragičnega Kočevskega roga in številne spominske predmete in izdelke.

G. veleposlanik Tomaž Mencin je pozdravil navzoče in izrazil, da slovenska vlada vrednoti nocojšnji kulturni dogodek, ker je most med obema državama, Argentino in Slovenijo ter njune kulturne vrednote. Nato je izročil v imenu Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu »Priznanje in zahvalo Pevskemu zboru Mendoze za neprecenljiv prispevek k ohranjanju slovenske kulture in krepitvi aktivne povezanosti slovenskih rojakov v Argentini z domovino«. Priznanje sta prejela dirigent mag. Diego Bosquet in predsednica zbora ga. Ani Grintal Hirschegger. Odlikovanje Ministrstva za kulturo smo veselo odobrili, ker naš pevski zbor s svojim sodelovanjem bogati vso dejavnost v Mendози in prispeva slovenski kulturi že od leta 1948.

Pevci so nam zapeli priložnostne pesmi: *Slovenska dežela*, B. Vipavec, *Rož, Podjunja, Zila*, Pavle Kernjak. Mendoški oktet: *Domovini*, B. Ipavec, *N' mav čez izaro*, L. Kramolc, *Žalostinka O' kraj Vetrinj*, Gregor Mali in Prelovec. Obe pevski skupini, pod vodstvom mag. Diega Bosqueta, sta navdušeno podali *Slovenja v svetu*, Marka Kremžarja in

Jožeta Osane. Otroci slovenskega šolskega tečaja sv. Cirila in Metoda, pod vodstvom Mariane Ruiz Díaz in spremljavi na kitari Pavla Nemaniča, so tudi nastopili v narodnih nošah, pristrčno izrazite *Na planincih, Jaz pa grem na zeleno travco in Domovina*. Naša pesem je poglobila marsikatero solze sočustvovanja med navzočimi.

Končno smo začeli ogledovati fotografije. Mnogi so iskali svoje ali same sebe na številnih posnetkih. Dobra kapljica mendoškega vinčka in domači prigrizek sta pomagala dolgemu ogledu in razgovoru. Rojaki in argentinski prijatelji so izražali čestitke za lep kulturni večer.

Razstava bo odprta do konca junija. Vsak dan prihajajo na ogled posamezniki in skupine ter izrabijo priložnost za podrobno zanimanje ob vsakem posnetku. Veliko zanimanje je pri argentinskih srednjih šolah in na Filozofski fakulteti državne Univerze (UNCuyo). Organizatorji ob določenih skupinskih obiskih razlagajo predstavljeno stvarino in vodijo pogovore. Priznati želimo, da sta razstava in dialog uspešna in sta pomemben korak zblizanja vseh Mendoščanov.

Božidar Bajuk

OB POMEMBNI OBLETNICI

»Brez spomina ne more biti prave prihodnosti«, piše v gornjem poročilu Božidar Bajuk. To je bilo vodilo, da je mendoška skupnost, ob priložnosti pomembne razstave ob 70-letnici begunstva, pripravila tudi novo izdajo svoje publikacije »Glasnik«, ki izhaja že od leta 1949. Tiskajo ga ob vseh pomembnih priložnostih.

Hvale vredna je zamisel, da so še žive priče tedanjih dogodkov obudile spomin, ki je včasih lahko boleč. Ti rojaki so opisali preživeto trpljenje, svoj beg iz domovine in življenje v begunskih taboriščih.

Uvodne besede je napisal predsednik društva inž. Milan Nemanič, ki v bistvu poudarja

željo, »da se potomci poglobijo v podedovano poslanstvo, da bodo resnično spoštovali svoje korenine in njihove ideale: mati - domovina - Bog.«

»70. obletnica našega bega« je naslednji spis, v katerem Božidar Bajuk povzema zgodovino dogodkov konca vojne in bega, ter se sprašuje: »Kaj pa danes?«

»Ob 70-letnici slovenske tragedije« je opis izpod peresa Staneta Grebenca, ki kronološko opiše čas vojne in revolucije.

»Naš eksil v svobodo« je povzetek v španščini iz begunskega dnevnika prof. Božidarja Bajuka - od 5. do 24. maja 1945. Prav tako je objavljen

Mendoški »Glasnik«

povzetek spominov o maju 1945 Rudolfa Hirscheggerja.

Objavljen je tudi zanimiv seznam beguncev leta 1945, ki danes živijo v Mendози. Ta del dopolni objava pesmi Brezjanski romar, ki jo je spisal Jeremija Kalin (Tine Debeljak).

V zaglavju »Pričevanja« so najprej objavljeni spomini Janeza Stirna. Nato razmišljanje ob tej obletnici, ki ga je napisal mendoški dušni pastir g. Jože Horn. Sledi izpisek iz rokopisa lastnega življenja pokojnega Jožeta Nemaniča.

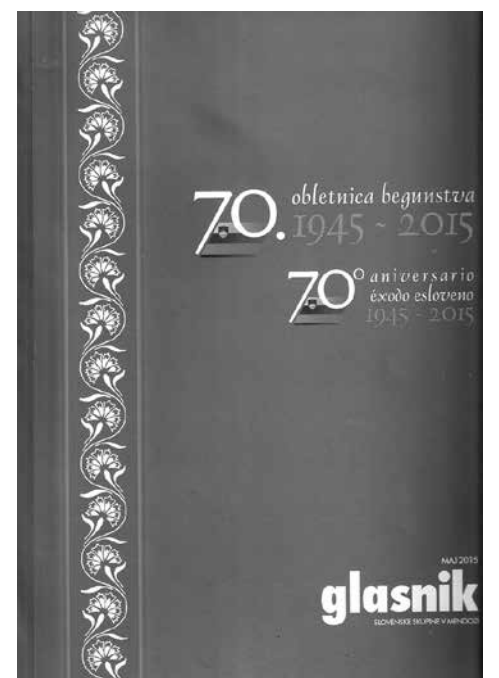
Zanimiv je razgovor vnuka Tineta Šmoņa z babico Antonijo Kveder Šmon.

»Moji spomini na beg«, je spis izpod peresa Božidarja Bajuka.

Ob koncu še pozdravi, kjer je objavljena poslanica Karla Mauserja mendoškim Slovincem; »Košček domovine«, pesem, katere avtor je Ivan Sivec; in »Svetinja« Antona Aškerca.

Kazalo poda publikaciji potrebno preglednost. Navedeni pa so tudi viri podatkov in fotografij, ki dopolnjujejo in krasijo objavljene prispevke.

»Glasnik« je objavljen na 48. straneh srednjega formata in predstavlja bogat prispevek tej naši zgodovini. Vsi članki so napisani tudi v španskem jeziku, kar mu daje poseben pomen za prijatelje in argentinske člane mendoške skupnosti. Vreden je posebnega priznanja. Čestitamo!

KULTURNI VEČER

Dr. Inzko in Marko Fink pri SKA

V dvorani dr. Tineta Debeljaka smo v soboto, 17. januarja priredili prvi kulturni večer v letu 2015. Kljub poletnemu počitniškemu obdobju je malo dvorano Slovenske hiše napolnila številna publika, ki je bila že seznanjena o delovanju dr. Valentina Inzka.

Dr. Inzko se je po končani srednji šoli v Celovcu vpisal na Univerzo v Gradcu, kjer je doštudiral pravo in filologijo. Med letoma 1972 in 1974 je obiskoval Diplomsko akademijo na Dunaju. Leta 1974 se je zaposlil na avstrijskem zunanjem ministrstvu. Po raznih službenih mestih ga je leta 2005 avstrijski predsednik imenoval za avstrijskega veleposlanika v Sloveniji. Zaradi dobrega poznanja položaja bivših jugoslovanskih držav, so ga 26. marca 2009 imenovali kot visokega predstavnika mednarodne skupnosti in posebnega predstavnika Evropske zveze za Bosno in Hercegovino. Inzko je postal že drugi koroški Slovenec po Wolfgangu Petrischu na tem mestu. Do sedaj še vedno opravlja to visoko in odgovorno funkcijo.

Dr. Inzko je najprej razložil, kateri so bistveni cilji in naloge njegove funkcije, ki je dokončna vzpostavitev reda, miru, skratka zagotoviti normalno in složno življenje prebivalstva in kontinuiteto vlade na demokratičnih temeljih. Poslušalcem je razložil, da kljub temu, da sta muslimanski ekstremizem in fanatizem zaskrbljujoča problema za sedanjo Evropo, je v Bosni in Hercegovini zaradi zgodovinskih okoliščin položaj popolnoma drugačen, ker tekom stoletij je med različnimi narodi in verami prišlo do izredne mere strpnosti in sožitja.

Kot drugo točko je dr. Inzko podal nekaj misli kot ponovno izvoljen predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS), ene od krovnih organizacij koroških Slovencev. Predavatelj je bil mnenja, da so cilji koroških Slovencev dolgoročni in da se naslanjajo na obstoječe strukture. Ocenil je tudi, da je avstrijska Koroška vedno bolj pripravljena na fenomene večkulturnosti. Poudaril je kot zelo

važno vzgojno področje: otroško varstvo, osnovne šole, glasbeno šolo in kulturo. Njegovo gledanje na prihodnost Slovencev na Koroškem, predvsem na mladino, je optimistično.

Nato je spregovoril inž. Marko Fink. Publika je bila presenečena, ker je opozoril, da ne bo govoril o glasbi ampak o civilno-družbeni iniciativi »Resnica in sočutje 1945-2015«, ki se uspešno širi v Sloveniji in ki ima kot namen sodelovati pri dosegu sprave. Nje poslanstvo je po 70. letih vzpostaviti proces dokončnega slovesa od druge svetovne vojne ter z njo povezane državljanske vojne in povojnega nasilja. Omenil je, kako je važno, da se stavi vprašanje vesti o tem, kaj je dobro in kaj zlo, kaj je prav in kaj narobe, saj so to temeljna vprašanja vsake družbe in vir socialnega kapitala za sedanje in prihodnje rodove, ki ne želijo postati predmet ideoloških manipulacij. Ta iniciativa vabi k sodelovanju vse, ki želijo prispevati k miroljubnemu, strpnemu, na resnici in sočutju temelječemu sožitju slovenske družbe.

Po vzoru spominskih dni v drugih državah po svetu, naj bi bil za Slovenijo 24. junij, dan pred dnevom državnosti, posvečen vsem žrtvam, dan spomina na žrtve vojne in revolucije med prebivalci Slovenije in vsem žrtvam drugih narodov na Slovenskem. Zelo izvirna zamisel te civilno-družbene iniciative je možnost posvojitve žrtve zla druge svetovne vojne in po njej na Slovenskem. Tako imamo možnost postati varuhi spomina na določene osebe z imenom in priimkom. Na ta način uničenemu življenju osebe in vzememu imenu spet vrnemo človeško dostojanstvo. Marko Fink je tudi imenoval razne osebnosti, ki pripadajo temu gibanju in vrsto proslav in prireditev, ki so na programu v tem letu.

Po izvajanju obeh predavateljev je občinstvo stavilo mnogo vprašanj, na katera sta dr. Inzko ter inž. agr. Fink odgovarjala pozno v noč. Večer smo zaključili z navdušenim ploskanjem. Nekateri so še ostali dalj časa in se še privatno pogovarjali z gostoma.

PRAZNIK NAŠE VERE

Procesija svetega Rešnjega Telesa

»Jaz sem z vami vse dni, do konca sveta«. To obljubo je Kristus izpolnil in ostal med nami v svetem Rešnjem Telesu. V mali hostiji prebiva On, ki je Kralj nebes in zemlje. Po duhovnikovih besedah pri sveti maši prihaja na oltar.

Te skrivnosti se še posebej spominjamo na praznik svetega Rešnjega Telesa in ga počastimo tudi s slovesno procesijo. Letos je bilo to v nedeljo, 14. junija v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejiji. Ta tradicija je že dolgoletna, in se kljub raznim spremembam ohranja tudi v današnjem času. Po veličastni cerkvi se je pomikala procesija od oltarja do oltarja. Vodil jo je delegat slovenskih dušnih pastirjev dr. Jure Rode ob spremstvu g.g. Francija Cukjatija in Pavla Novaka CM, vizitatorja slovenskih lazarištev ter bogoslovca Pavla Erjavca. Spremljali so jih ministranti in šolski otroci pod vodstvom učiteljic.

Ganljivo je bilo, ko so deklice, po lepi slovenski navadi, potresale rožice pred vsakim oltarjem. Drugi verniki smo ostali na svojih mestih in z molitvijo ter petjem spremljali obred procesije. Berilo pri vsakem oltarju so izmenoma peli dr. Jure Rode, g.g. Franci Cukjati in Pavle Novak CM. Napovedovalec je bil Janez

Filipič; rožni venec je molil Jože Oblak. Med procesijo in sveto mašo je bilo ljudsko petje, ki ga je spremljala pevska skupina pod vodstvom Martina Selana. Na orgle je igrala prof. Andrejka Selan Vombergar.

Sledila je sveta maša, ki jo je daroval dr. Jure Rode za vse žive in rajne slovenske duhovnike. Vodil jo je Matjaž Filipič, berila sta brala Ani Malovrh in Marjan Codec. Pri pridigi je g. Novak povedal, da nas Kristus ni zapustil, ampak je ostal med nami v zakramentu svete evharistije, da nam je v duhovno hrano. Spomnil se je tudi sedemdesetletnice odhoda iz zasužnjene domovine in da so

prav na ta praznik rojaki zvedeli, da so domobrnce vrnil v Jugoslavijo. Naročil je, naj molimo tudi za spreobrnjenje grešnikov. Med mašo je bila priložnost za spoved.

Po maši so rojaki ostali na ploščadi pred cerkvijo v prijateljskem pogovoru, kljub mrazu in vetru.

m.m.

JANEZ PUH

Izumitelj, podjetnik in vizionar

V Svobodni Sloveniji z dne 11. junija sem bral članek »dobrodošli doma«, kjer se omenja, da bo letos vsakoletna prireditev za izseljence v Ptuj na Štajerskem. Med vodnimi ogledi bodo obiski tudi v Juršincih, kjer je sin mojega bratranca že dolga leta župan, in muzej Janeza Puha. To zadnje me je napotilo, da sem napisal ta članek. Za nas vse, kot tudi za ljudi doma, je potrebno, da mogoče, že prepozno spoznavamo naše največje osebnosti svetovnega pomena.

Ta naš rojak je bil rojen v občini Sakušak v Slovenskih Goricah. Danes se priznava, da ga v Sloveniji niso zadosti upoštevali do pred nekaj leti. Pod staro Avstrijo je bil v krstnih knjigah vpisan kot Johann Puch in to zaradi pritiska Avstro-Ogrske monarhije, ki je hotela germanizirati vsa slovenska imena. Seveda so tako tudi njegovi izdelki iz tistih časov nosili ime Puch in ne Puh. Tako

ga v zahodnem delu Slovenije niso upoštevali kot Slovenca. V kraljevski Jugoslaviji je bilo za slovenstvo le malo posluha. Pod komunisti ga pa tudi niso upoštevali, a ga mariborski škof poimenuje kot znanstvenika in vernega moža. Dodaja, da dela znamenitih mož ne kanejo v pozabo, kot to stoji v sv. Pismu (Sir 44,1-3, 10-15).

Rektor mariborske univerze, dr. Ludvik Toplak, ga poimenuje vrhunskega izumitelja koles, motorjev, avtomobilov in letal ter podjetnika svojega časa v evropski razsežnosti.

Četudi je živel v Gradcu, je ostal povezan s svojimi ljudmi in jih stalno obiskoval. Kot anekdoto so pripovedovali, kako so ženske bežale s poti, ko se je on z motorjem in pozneje celo z lastnim avtomobilom pripeljal v nedeljo k maši pri sv. Lovrencu v Slovenskih Goricah.

Komaj 27 let star je ustanovil svojo prvo delavnico, ki jo imenoval Styria Werke

in izdeloval kolo z imenom Styria. Na mednarodnih dirkah je dosegel odlične uspehe in celo zmagal na najbolj slovitih tekmovanjih. Deset let zatem je že začel s tovarniško proizvodnjo in je podjetje preimenoval Prva štajerska tovarna koles Jochan Puch. Leta 1901 je

že prodal prvo motorno kolo in 1903 prvi avtomobil. Leta 1912 je Puhova tovarna zaposlovala 1100 delavcev in izdelala 16.000 koles, 300 motociklov in 300 avtomobilov. Še danes se v Evropi prodajajo kolesa, motocikli in avtomobili pod marko Puch (Puh).

Do leta 1914 je Puh razvil 21 različnih avtomobilskih tipov. Zanimivo je, da je bil avtomobil, na katerem je sedel habsburški prestolonaslednik Ferdinand v Sarajevu in na njem bil ustreljen, izdelek Puhove tovarne. Po drugi svetovni vojski je bil Puh kot tovarnar simbol uspeha. Na žalost je Puh umrl relativno mlad in je njegovo podjetje s časom prišlo v druge roke in sicer Mercedes Benz, Volkswagen in Chrysler. Leta 1964 je ta tovarna zaposlovala 5000 ljudi.

Puh je bil več kot inovator, bil je izumitelj. V življenju je si je pridobil 19 patentov in še več pa po njegovi smrti. Patenti

so bili na primer za izdelavo pisalnih strojev, tehniko za izdelovanje koles, za motocikle, za snemljivo kolo, za pogonski agregat in celo dva avtomobilska patenta.

Vsa zgodovina Janeza Puha je tako obširna, da bi napolnila več knjig. Eno zelo obširno delo je bilo objavljeno leta 2011, kjer omenjajo, da pričujoče obsežno delo posega prav ob isti tehnični zamisli in izvedbi izumitelja Puha. Posebna vrednost dela so primerjave Puhovih izumov.

Spremenne besede, ki so prevedene tudi v nemščino in angleščino, so napisali akademik dr. Trstenjak, minister za kulturo Jožef Školc, minister Janko Razgoršek, škof Kramberger, rektor univerze v Mariboru, župan občine Ptuj in arhivska svetovalka Šamperl. Vse ostalo delo je pa plod izvedencev vseh mogočih panog od zgodovine do visoke tehnike.

Vladimir Voršič

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVESNOST ZA VSESLOVENSKI KMEČKI UPOR

V Posavskem muzeju v brežiškem gradu je bila osrednja slovesnost ob 500-letnici prvega večjega in hkrati največjega vseslovenskega kmečkega upora, ki se naj bi marca 1515 začel v Kočevju in nato razširil po ozemlju vse jugovzhodne Slovenije ter še širše. Upor, ki ga ne gre zamenjavati s kasnejšim uporom Matije Gubca, je predstavljal eno izmed temeljnih prelomnic v slovenski zgodovini in prvi korak na poti dosti kasnejšega slovenskega narodnega prebujenja v 19. stoletju. Slavnostni govornik je bil zgodovinar Vasko Simoniti.

BLEJSKI FILMSKI FESTIVAL

Na blejskem filmskem festivalu se je v petek sklenil tekmovalni del programa. Nagrado za najboljši dokumentarni film po izboru žirije je prejela francosko-irska produkcija Plimovanje v življenju človeka Loica Jourdaina, nagrado za najboljši celovečerni film pa argentinska Petica (*El 5 de Talleres*) v režiji Geoffreya Enthovna. Za najboljšega igralca je bil izbran Diego Mattioli iz Petice.

POLETNA MUZEJSKA NOČ

Poletna muzejska noč je 13. odprla vrata muzejev in galerij po Sloveniji. Ti so svoje stalne obiskovalce, predvsem pa tiste, ki vanje zaidejo redko, povabili, da so si do polnoči brezplačno in v sproščenem vzdušju ogledali njihove stalne in občasne razstave. Mnogi so pripravili še posebne dogodke - delavnice, projekcije in glasbeni program. V letošnji akciji je sodelovalo okoli 70 institucij iz vse Slovenije. Dogajanje je potekalo v 52 mestih.

PRAVIJO, DA SE EKONOMIJA IZBOLJŠUJE

Ameriška bonitetna agencija S&P je oceno za dolgoročni dolg Slovenije ohranila pri A-, obete pa je iz stabilnih izboljšala v pozitivne. Navzgor so popravili tudi napoved gospodarske rasti za državo v obdobju 2015-2018. V povprečju naj bi se gibala na ravni 2,1 odstotka, potem ko so jo decembra lani ocenjevali na 1,5 odstotka. Napoved so izboljšali zaradi krepkega izvoza in okrevanja potrošnje.

PO SVETU

ZID PROTI BEGUNCEM?

V Evropski uniji je v prvem letošnjem četrtletju prvič zaprosilo za azil 185 tisoč ljudi. V primerjavi z enakim obdobjem lani gre za skoraj 86-odstotno zvišanje. Kot je sporočil evropski statistični urad, polovica prihaja s Kosova, Sirije in Afganistana. Največ tistih, ki so prvič zaprosili za azil v prvem letošnjem četrtletju, so zabeležili v Nemčiji in na Madžarskem. Prav slednja te dni razburja z napovedjo, da bo na 175 kilometrov dolgi meji s Srbijo postavila štiri metre visoko ograjo in tako ustavila val migrantov v državo. Madžarska kot država na zunanji meji schengenskega območja za številne migrante predstavlja vrata v Evropsko unijo. Po uradnih podatkih jih 95 odstotkov prihaja iz Srbije.

PROTI TIHOTAPCEM

Zunanji ministri Evropske unije so v Luksemburgu formalno sprožili prvo fazo vojaške operacije za boj proti tihotapcem z ljudmi v Sredozemlju. Prve ladje in letala, ki bodo zbirala obveščevalne informacije, naj bi bila v pripravljenosti v roku tedna dni. Evropska unija se je za vzpostavitev vojaške pomorske operacije z imenom *EUNAVFOR Med* odločila sredi maja. Prva faza se nanaša na nadzor in pregled delovanja mrež tihotapcev in trgovcev z ljudmi v osrednjem južnem Sredozemlju. Za začetek izvajanja druge in tretje faze, ki se nanašata na iskanje, zaseg in uničenje sredstev tihotapcev, pa želi Evropa pridobiti mandat Združenih narodov.

KITAJSKI IMPERIALIZEM

Filipini so začeli ločene pomorske vojaške vaje z ZDA in Japonsko blizu Južnokitajskega morja, kjer je otoška država v ozemeljskem sporu s Kitajsko. Vaje potekajo v času vse večjih napetosti s Pekingom, ki je začel pridobivati ozemlja znotraj filipinske ekonomske cone. Tem aktivnostim Filipini nasprotujejo, zato so sprožili arbitražni postopek na sodišču Združenih narodih, kjer pod vprašaj postavljajo ozemeljske zahteve Kitajske.

HUMANITARNA KRIZA V JEMENU

Bojna letala koalicije pod vodstvom Savdske Arabije so preteklo soboto nadaljevala napade na šiitske upornike v jemenskem pristaniškem mestu Aden, potem ko so dan prej v Ženevi brez dogovora minila mirovna pogajanja. Jemen se sredi spopadov med Hutiji in vladnimi silami, ki so zveste izgnanemu jemenskemu predsedniku Mansurju Hadiju, sooča z veliko humanitarno krizo. V nasilju je bilo ubitih že 2600 ljudi, Združeni narodi pa opozarjajo, da kar 80 odstotkov jemen-

PISALI SMO PRED 50 LETI

NAŠA VERSKO-MORALNA SILA

Slovinci, ki po sili razmer živimo izven meja svoje domovine in ki ne moremo računati z dotokom večjega števila sorojakov, moramo vse storiti, kar je v naši moči, da se kot narodna enota čim dalj ohranimo. Zapisali smo zadnjič, da je naš obstoj v zvezi z našim delom za obstanek. Vse naše verske, kulturne, politične in socialno-gospodarske ustanove mora voditi ta misel. Vsak posameznik je dolžan ostati v skupnosti in po svoje pripomoči, da se skupni cilj doseže. Budimo zvestobo narodu pri mladem rodu, ki tu dorašča in ki mnogo bolj kot mi, ki čutimo tesne vezi z domovino, občuti vpliv okolja v katerem živi. Vsaka naša družina, ki zna svojim sinovom vcepiti ljubezen do naroda in domovine, bo podaljšala naš obstoj za en rod. ...

SLOVENC V ARGENTINI

Msgr. Janez Hladnik umrl. Slovensko izseljensko skupnost v Argentini je zadel hud udarec. Izgubila je enega svojih najzaslužnejših mož, enega največjih svojih dobrotnikov, msgr. Janeza Hladnika. Novica o njegovi nepričakovani smrti v nedeljo, dne 20. junija t. l., se je že v dopoldanskih urah razširila po vseh slovenskih naseljih na področju Vel. Buenos Airesa. Največ Slovencev je za njo zvedelo že na telovski procesiji v Ramos Mejii. Vse je prizadelo. ...

Spominska slavnost za slovenske žrtve. Tudi letos jo je priredilo predstavnisko društvo protikomunističnih naseljencev v Argentini Zedinjene Slovenije. Bila je v petek, dne 18. Junija t.l., v veliki dvorani buenosaireškega kolegija La Salle. Vabilu se je odzvalo veliko ljudi, čeprav je bila spominska proslava na delovni dan in je bil začetek napovedan za deveto uro zvečer. Bilo jih je gotovo nad 1500. ...

Osebnosti. Družinska sreča. V družini Jožeta Modica in ge. Martine roj. Grilj je bila 11. Maja rojena hčerka, ki je pri krstu dobila ime Nežka Martina. - Družino Franceta Zupanca in ge. Ivanke roj. Klemenčič je razveselil sin, ki je bil krščen na ime Danijel Vinko. - Družino Jožeta Pozniča in ge. Alenke roj. Prijatelj je razveselila hčerka. Na ime Marijana jo je krstil g.dr. Alojzij Starc.

(*Svobodna Slovenija*, 24. junija 1965 - Št. 25)

skega prebivalstva potrebuje humanitarno pomoč.

DANSKA VLADA

Na Danskem so se po porazu koalicije pod vodstvom premierke Helle Thorning-Schmidt na četrtkovih parlamentarnih volitev že začeli prvi koalicijski pogovori, ki jih vodi prvak do sedaj opozicijskih liberalcev Lars Lokke Rasmussen. Kraljica Margareta II. mu je že poverila mandat za sestavo nove vlade. Na volitvah so sicer slavili socialdemokrati Thorning-Schmidtove, a skupaj s partnerji niso zmožni oblikovati večinske vlade. Koalicijska pogajanja najverjetneje ne bodo enostavna. Danska ljudska stranka, ki nasprotuje priseljevanju in je postala druga najmočnejša stranka v parlamentu, je napovedala, da se bo vladi pridružila le, če bodo upošteevane njene zahteve.

EVROPSKE TEŽAVE

Zunanji ministri so uradno pristali na podaljšanje gospodarskih kazenskih ukrepov proti Rusiji do januarja, dokler se dokončno ne uveljavijo določila mirovnega dogovora iz Minska. Bruselj je z gospodarskimi kaznimi precej močno udaril po bančnem, naftnem in obrambnem sektorju Moskve. Skupaj z ZDA pa je Evropa opozorila, da bodo sledili še ostrejši ukrepi, če Rusija ne bo izpolnila svojih obljub in vplivala na proruske separatiste, ki se na vzhodu Ukrajine borijo proti ukrajinskim silam.

RESUMEN DE ESTA EDICION

UN PREMIO EUROPEO

Eslovenia acaba de recibir el premio PIN por su accionar a favor de la seguridad vial. Todavía en 2004 ocupaba el puesto 21 entre 25 países de la Unión, con 137 víctimas mortales. Ya el año pasado pudo escalar al puesto 11 entre 28 miembros. En su programa nacional de Seguridad en el transporte prevé para 2022 reducir los casos mortales a 70, con un objetivo final de cero víctimas. (Pág. 1)

POLEMICA POR BALANTIČ

Por iniciativa de distintas agrupaciones civiles la biblioteca pública de la ciudad de Kamnik llevará en nombre del poeta France Balantič. La nominación despertó el malestar y la ira de sectores de la izquierda eslovena. Recordemos que Balantič formó parte de los guardias aldeanos (vaške straže), que defendían la población ante el ataque de las formaciones comunistas. En uno de sus ataques, en la localidad de Grčarice, los comunistas incendiaron el edificio en el que estaban los guardias aldeanos y 37 de estos murieron quemados. Entre ellos se encontraba Balantič. Después de la guerra su obra poética fue prohibida por el nuevo régimen. Incluso una edición de sus poesías, ya impresa y lista para su distribución, fue confiscada y destruida. Los estudiosos ponen a este joven poeta en la cumbre misma de la literatura eslovena. Sin embargo los descendientes del régimen siguen viendo en él un peligro, lo llaman traidor y lo quieren eliminar de la consideración popular. (Pág. 2)

RECUERDOS MENDOCINOS

La comunidad eslovena de Mendoza organizó un importante evento cultural. Para celebrar los 70 años del exilio preparó una exposición fotográfica, en la que se documentan el exilio y la vida en los campos de refugiados de la posguerra. Fue una evocación de los años de la guerra y la revolución, la represión fascista y nazi y el terror comunista. El evento se hizo con la colaboración del Archivo General de la provincia de Mendoza y mostraba también los logros de la comunidad eslovena que desde 1948 vive y trabaja en la provincia. También se expusieron objetos típicos del acervo esloveno. De la inauguración participó el embajador Sr. Tomaž Mencin. Numeroso público siguió las alternativas y visitó la muestra. Los mayores trataban de encontrarse en las fotos, y otros buscaban sus parientes. No faltó el canto del coro esloveno, que recibió una distinción especial de manos del embajador, y del octeto mendocino. En consonancia se publicó un número especial del *Vocero* (Glasnik), que retoma la idea de la exposición y publica recuerdos de quienes pasaron por el horror de la guerra, el exilio y la vida en los campos de refugiados. Como es tradicional en Mendoza, todos los artículos se publican en idioma esloveno, con la correspondiente traducción al castellano. (Pág. 3)

CORPUS CHRISTI

Ya es tradición en la colectividad la procesión por la fiesta litúrgica del Corpus Christi. Se lleva a cabo todos los años en la basílica de María Auxiliadora, en el colegio Don Bosco de Ramos Mejía. Tuvo lugar también este año, encabezada por Mons. Jorge Rode. Un toque casi folclórico lo dio un grupo de niñas, que a la usanza antigua sembró de pétalos de flores las escalinatas de cada uno de los cuatro altares, donde se realizaron las bendiciones. (Pág. 4)

UN INVENTOR GENIAL

Janez Puh fue un esloveno de Štajerska, a quien por la situación dominante de entonces germanizaron su nombre y apellido (Joseph Puch). Fue un genio de la técnica y un innovador de la empresa. Fabricó bicicletas, motos e incluso autos de su marca, dejando un número impresionante de patentes de invención. Es poco conocido hasta entre los eslovenos, porque en la vieja Yugoslavia no despertó el interés del gobierno central, y en el régimen comunista era ignorado por sus sentimientos católicos. Vladimir Voršič lo recuerda en este número y nos presenta su vida y su obra. (Pág. 4)

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LIBRE

Fundador: **MILOŠ STARE** / Director: **Antonio Mizerit** / Propietario: **Asociación Civil Eslovenia Unida** / Presidente: **Jorge Komar** / Redacción y Administración: **RAMON L. FALCON 4158 - C1407GSR BUENOS AIRES - ARGENTINA** Tel.: (54-11) 4636-0841 / 4636-2421 (fax) / e-mail: svobodna.ba@gmail.com
Za Društvo ZS: Jure Komar / Urednik: Tone Mizerit
Sodelovali so še: Gregor Batagelj (dopisnik v Sloveniji), Jože Horn, Metka Mizerit, Marko Kremžar, Božidar Bajuk, Katica Cukjati in Vladimir Voršič.
Mediji: STA, Radio Ognjišče, Družina in Časnik.si.

Naročnina Svobodne Slovenije: Za Argentino, \$ 1.100.-; pri pošiljanju po pošti: sivi papir, \$ 1.545.-; beli papir \$ 1.755.-; Bariloche; \$ 1.300.-; obmejne države Argentine, 270.- US dol.; ostale države Amerike, 300.- US dol.; ostale države po svetu, 330.- US dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto, 250.- US dol. za vse države. Dolg za letnike v zaostanku se plača po ceni naročnine tekočega leta. **Svobodna Slovenija izhaja s podporo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu RS.**
Čeke: V Argentini na ime „Asociación Civil Eslovenia Unida“, v inozemstvu (bančne čeke, ne osebne) na ime „Antonio Mizerit“. Oblikovanje in tisk: **TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.** / California 2750-C1289ABJ Buenos Aires-Argentina / Tel.: (54-11) 4301-5040 / E-mail: info@vilko.com.ar

MALI OGLASI

TURIZEM

TURISMO BLED

EVT Leg. 12618
Dis. 2089de Lucía Bogataj
Monseñor Marcón 3317 B, San Justo
Tel. 4441-1264/1265GREGOR BATAGELJ, turistični vo-
dnik v Sloveniji. Slovenski/španski
jezik. Mob.: +386-(0)31-567-098.
E-naslov: mgbatagelj@gmail.com

ZOBOZDRAVNIKI

Dr. Damijana Sparhakl - Zoboz-
dravnica - Splošna odontologija -
Belgrano 123, 6. nadstr. "4" - Ramos
Mejía - Tel.: 4464-0474.

ADVOKATI

Dobovšek - odvetniki

Somellera 5507 - C1439AAO - Capi-
tal Federal - Tel/Fax 54-11-4602-7386
E-mail: estudio@estudiodobovsek.
com.arDr. Marjana Poznič - Odvetnica -
Uradna prevajalka za slovenski jezik.
Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 4382-
1148 / 15-4088-5844 - mariana.po-
znic@gmail.comDra. Ana C. Farreras de Kocar -
Sucesiones - Contratos - Familia - Co-
mercial - Laboral - Civil - Jubilaciones
- Pensiones. Martes y jueves de 16 a
19 hs. Avellaneda 174 1º Piso / (1704)
Ramos Mejía, Buenos Aires. Tel.:
4469-2318 Cel: 15-6447-9683 e-
mail: farrerasanac_te@yahoo.com.ar

GASTRONOMIJA

Apetit od torca
sabor europeo do vklju-
no sobote od 19. ure
naprej. Praznovanja, obletnice, sre-
čanja. Cene ugodne, pristna domača
hrana in kvalitetna postrežba. Rezer-
vacije: 4658 4158. Avellaneda 450,
Ramos Mejía, Buenos Aires.

Planika catering - Ani Rode

Slovensko in mednarodno pecivo
po naročilu - Tel.: 4655-4422 ali 15-
4073-3495

VERA WINES - VINOTEKA

Prodaja domačih in uvoženih vin in
penin. Poroke, praznovanja, podjetni-
ška darila. Tel.: 4342-4112; Cel.: 15-
3941-0078 - info@verawines.com.
ar - Av. de Mayo 769, CABA. Od poned-
edeljka do petka od 11.30 do 19.30
ure, v sobotah pa od 10-18.ure.

POSREDOVANJA

PATAGONIA Storitve

María Cristina Breznikar Rant s.p.
Vaš kontakt v Sloveniji. Osebna po-
tovanja. Vzpostavimo stik med so-
rodniki. Pokojninski postopki, najem-
nine in več drugih storitev. E-mail:
patagonia.storitve@yahoo.comTod bodo živeli
veseli ljudje!

Slovenci praznujemo svoj praznik,

Dan Državnosti.

Zedinjena Slovenija vabi
v soboto 27. junija, ob 19.15 uri v Slovenski Hiši.

- Sv. maša v cerkvi Marije Pomagaj
- Poklon pred spomenikom
- Kulturni in družabni del večera

Razveselimo se skupaj naše obletnice obstoja!

OSEBNE NOVICE

Poroka

V soboto, 13. junija, sta se poročila v Sloveniji, v cerkvi sv. Križa v goriških Bardah Ana Klara Hostnik in Maksi Klebčar. Priči sta bila Monika Gabilonga Klebčar in Marjan Hostnik. Poročil ju je g. Janez Cerar. Čestitamo in želimo obilo sreče!

Smrt

V San Justu je umrl Jože Tomaževič (84). Naj počiva v miru!

Uradne ure za stranke
v Slovenski hiši
(atención al público)V pisarnah v Slovenski hiši (Zedinjena Slovenija, Du-
šnopastirska pisarna, Svobodna Slovenija) smo na razpolago
rojakom:ponedeljek, sredo in petek, od 12. do 18. ure.
Hvala za razumevanje!

Nov elektronski naslov

Za bolj uspešno delovanje smo se odločili, da ločimo elek-
tronski naslov društva in tednika. Odslej naprej prosimo naše
dopisnike, sodelavce, oglaševalce in bralce, da vso pošto na
tednik naslovijo na:

svobodna.ba@gmail.com

Društvo Zedinjena Slovenija pa še v nadalje obdrži oba do-
sedanja naslova: esloveniau@sinectis.com.ar in pa esloveniau@
gmail.com

Hvala za razumevanje.

Uredništvo in uprava Svobodne Slovenije

SLOVENCİ IN ŠPORT

PRVA MEDALJA V AZERBAJDŽANU

Po dolgem čakanju je na evropskih igrah v Azerbajdžanu Slovenija dočaka-
kala prvo medaljo. Z zlatom na konju z ročaji je telovadec Sašo Bertoncelj postal prvi slovenski športnik v zgodovini, ki si je priboril medaljo na tovrstnem tekmo-
vanju. Tridesetletni Škofjelčan je tesno ugnal Ukrajinca Olega Stepka, ki nastopa za Azerbajdžan ter že z velikim naskokom Britanca Brinna Bevana.

Sašo Bertoncelj

PRVI PO ŠVICI

Slovenski kolesar Simon Špilak je skupni zmagovalac dirke po Švici. Osem-
indvajsetletni član ruske Katjuše je na zadnjem, 38,4 km dolgem kronometru v Bernu zasedel drugo mesto, potem ko je bil od njega za 18 sekund hitrejši Nizozemec Tom Dumoulin (Giant-Alpecin), v skupni razvrstitvi pa je za pet sekund ugnal Britanca Gerainta Thomasa (Sky).

ZNANA JE ROKOMETNA SKUPINA

Rokometna reprezentanca Slovenije bo na evropskem prvenstvu 2016 na Poljskem igrala v skupini C, skupaj z reprezentancami Španije, Švedske in Nemčije. Ples kroglic v Krakovu je varovancem Veselina Vujovića namenil, da bo prvi del prvenstva igrala v Vroclavu.

USPEH V PLOVANJU

Plavalka Anja Klinar je na močnem mitingu Sette Colli v Rimu postala druga Slovenka v zgodovini, ki je 400 m prosto preplaval v manj kot 4:10 minute. Z dosežkom 4:09,91 je od Klinarjeve v zgodovini hitrejša le slovenska rekorderka Sara Isaković, ki je v olimpijskem letu 2008 razdaljo zmogla v času slovenskega rekorda 4:06,36.

OBVESTILA

PETEK, 26. junija:
Koncert Mešani pevski zbor San Justo in Coro Femenino de la Municipalidad de Hurlingham ob 19,15 v Salon Azul del Congreso de la Nación Argentina.

Vlado Kreslin na Pristavi ob 20. uri

SOBOTA, 27. junija:

Praznik slovenske državnosti.

NEDELJA, 28. junija:

Domobranska proslava v San Martinu po sv. maši.

Domobranska proslava v San Justu po sv. maši.

Vlado Kreslin na Pristavi ob 20. uri

V Našem domu ob 13. uri kosilo upokoencev in prijateljev.

Občni zbor v Carapachayu.

SOBOTA, 4. julija:

Redni pouk na srednješolskem tečaju RMB, ob 15. uri v Slovenski hiši.

S.K.A. vabi na predstavitev knjige Antígona, ob 20. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 5. julija:

Domače koline v Hladnikovem domu.

ČETRTEK, 9. julija:

Večer z Mladiko, v Našem domu ob 17. uri.

SOBOTA, 11. julija:

Redni pouk na srednješolskem tečaju RMB, ob 15. uri v Slovenski hiši.

V Hladnikovem domu igra Krčmarica. Avtor: Carlos Goldoni; režija: Ciril Jan.

SOTOTA, 18. julija:

Redni pouk na srednješolskem tečaju RMB, ob 15. uri v Slovenski hiši.

Koncert Vlado Kreslin
Sodeluje HRAST
Nedelja 28 Junija ob 18 uri
Pristava - Castelar

Vstopnice v predprodaji na:
Telefon: 4629-4879
msn in WhatsApp: +54911 5762 9420

Pristava predstavlja
Koncert Vlado Kreslin

Vstopnice v predprodaji na:
kreslin@pristava.org
Telefon: 4629 4879
msn in whatsapp:
+54911 5762 9420
Oštevilčene vstopnice

Petek Sodeluje ZlatoRock
26. junija 2015
ob 20.00 uri

Sodeluje Hrast Nedelja
28. junija 2015
ob 18.00 uri

Rep. de Eslovenia 1851 - Castelar

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

vas pristrčno vabi

na predstavitev slovenskega prevoda IVANA HRIBOVŠKA

ANTIGONA - grškega dramaturga SOFOKLA

V Slovenski hiši v dvorani dr. Tineta Debeljaka, v soboto, 4. julija ob 20. uri.

mladika vabi

9. julij ob 17. uri v Našem domu

Lušno bo!